

Oponentský posudek disertační práce Kristiny Uhlíkové „Zdeněk Wirth, první dvě životní etapy“ (Universita Karlova, filosofická fakulta, Praha 2009)

Dizertační práce Kristiny Uhlíkové se zabývá tematem, který má pro dějiny české památkové péče i pro sebereflexi tohoto oboru zásadní význam a trvajícím aktuálnost. Zdeněk Wirth byl vždy uznáván a hodnocen jako velká osobnost a *spiritus movens* české památkové péče 20. století. Teprve předkládaná disertační práce jej však ukazuje ve vši neuvěřitelné šíři a komplexnosti jeho badatelských, organizátorských, úředních, editorských i obecně kulturních aktivit. Po vyčerpávajícím sběru údajů z dostupné odborné literatury (dobové i současné) po pečlivém studiu bez vynechávek sebraných veškerých Wirthových článků, úvah i větších publikačních projektů a po do hloubky jdoucím studiu veškerých přebohatých archivních a pozůstalostních fondů autorka rozumně redukovala a nově vymezila tema své práce prvními dvěma etapami plodného Wirthova tvůrčího života, tedy lety 1900-1918 a obdobím 1. republiky, 1918-1938.

Práce Kristiny Uhlíkové má úctyhodných 254 stran velmi hutného, informačně nesmírně obsažného textu doprovázeného téměř devíti sty poznámkami. In extenso je v rozsáhlé příloze práce uveden soupis použitých archivních fondů, Wirthova úplná bibliografie, ostatní literatura k jeho osobě a dílu se vážící a výběr fotografií, včetně snímků nejzávažnějších archivních dokumentů.

Úvodní část velmi přehledně podává strukturu práce, přehled pramenů a přehled literatury. Vlastní stať pak ve třech velkých kapitolách, členěných dle probíraných temat na řadu pododílů, podává Wirthův životopis a líčí jeho od počátku mimořádně bohatou činnost v oboru ochrany památek a muzejnictví, včetně neúnavných aktivit úředních i práce v nestátních dobrovolných spolcích a jeho obdivuhodnou činnost vědeckou a pedagogickou.

Při posuzování práce recenzent často těžko hledá superlativy, aby ocenil autorčin obrovský badatelský výkon. Vzhledem k šíři Wirthových aktivit je práce v mnohém zároveň pozoruhodným vylíčením pohnutých, často dramatických osudů české kultury sledované doby. V posudku se zaměřím především na části věnované památkové péči. Z hlediska svědomitosti přípravy textu, jeho přehledné struktury i z hlediska obrovské sumy nových informací, které práce obsahuje, k ní nemohu mít sebemenší metodické výhrady či připomínky. V naprosté většině souhlasím i s autorčinou interpretací jí tak pečlivě shromážděných dat. Dovolím si snad jedině uvést, že autorka je místy až příliš nestranná a (snad záměrně) neuvádí svůj osobní názor na sledované jevy, jenž se dnes může opřít již o značný časový odstup. V dobové podmíněnosti měl vývoj památkové péče u nás často podobu prudkých konfliktů a zápasů (boj s přežívajícími puristickými praktikami 19. století, zápas o ponechání či odstranění dělicí zdi v katedrále sv. Víta, proslulý spor Wagner – Wirth a d.). Pokud jde o Wirtha jako prosazovatele odkazu Aloise Riegla, bylo by zajímavé zkoumat, do jaké míry a hloubky Wirth znal, avšak snad necítil potřebu připomínat názory Johna Ruskina (v práci je připomenut, avšak jen okrajově) a zejména Georga Dehia. Wirth byl z českých památkářů hlavním prosazovatelem názoru, že otcem přísně konzervační památkové metody je Alois Riegel. Děk Hlobilovu překladu základních, v originálu jazykově obtížných Rieglových statí se dnes jeví, že tento velký historik umění a zároveň památkář stál v prudkých zápasech mezi puristickými restaurátory a zastánci konzervace nad stranami a vítal by spíše sblížení extrémních názorů. V tom se lišil od daleko jednoznačnějšího Dehia. Možná, jak připomíná Petr Kroupa, byl Dehio záměrně v českém prostředí opomíjen, protože měl nálepku německého nacionalisty. Myslím, že v líčení polemik, které doprovázely významné památkové akce 1. republiky, je poněkud oslaben význam osobnosti Vojtěcha

Birnbauma. Postrádám například připomenutí jeho významného článku Moderní péče o památky a dostavba chrámu svatovítského (Národní listy, 24. 12. 1923 a 18. 1. 1924), jeho tvrdě nekompromisní postoj v případě novostavby budovy Státní sbírky umění na Kampě či – nemýlím-li se – i jeho angažmá v kritice Plečnikových návrhů na urbanistické řešení předpolí pražského hradu.

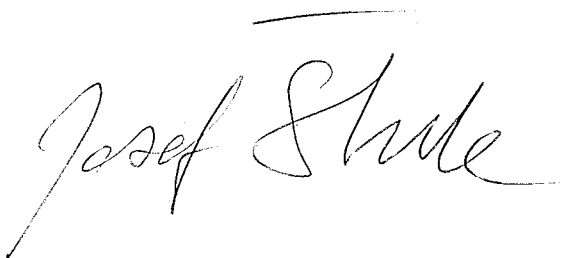
Při rozsahu textu je pochopitelné, že při jeho korektuře unikl ne jeden překlep a stylistická, syntaktická či gramatická chyba. Po stylistické stránce je jinak práce napsána velmi živým a při veškeré přísné odbornosti i „čtivým“ jazykem.

Výše naznačené připomínky naprosto nesnižují mimořádnou hodnotu práce a její vysokou vědeckou úroveň. Práci vřele doporučuji k obhajobě a věřím, že se najdou podmínky k jejímu nesmírně žádoucímu pokračování, tedy zpracování i poválečné, opět nesmírně plodné, někdy možná však kontroverzní etapy Wirthova života. Práce by měla být – k velkému prospěchu české památkové péče – publikována, dle možnosti v plném, nezkráceném rozsahu.

Doktorance, která prokázala vynikající schopnosti k původní vědecké práci, blahopřeji a vřele doporučuji udělit jí vědeckou hodnost Ph.D.

V Praze dne 19. 5. 2009

Doc. PhDr. Josef Štulc

A handwritten signature in cursive script, reading "Josef Štulc". The signature is written in black ink and is positioned to the right of the typed name.